

FINAL DE STAGIUNE

■ Restituiri

În cadrul restituirii unor texte mai puțin cunoscute din dramaturgia clasicilor români, acțiune întreprinsă — poate nu cu destulă metodă, însă cu o lăudabilă, necesară stăruință — de emisiunea de teatru radiofonic, am putut asculta recent *Al optelea păcat* de Tudor Mușatescu. Cu virulență pamfletară, piesa surprinde nu doar aspecte, ci însuși mecanismul de funcționare a unei anumite categorii a presei burgheze, care își află în șantaj temeuriile existenței, iar în „demascarea” ciștigurilor oneroase, o sursă de proprii ciștiguri oneroase. Și aici, ca în întreg teatrul lui Mușatescu, elementele de critică socială sînt prinse în țesătura unei comedii; dar, de această dată, tonul îl dă vehemența rechizitoriului. Nu mai avem de-a face cu o comedie amară, în care risul se împletește cu lacrima de îndoișare și în care — cu ajutorul întîmplării sau printr-un inofensiv șiretlic — oamenii constiți răzbesc pînă la urmă, ci cu o imagine realistă, dură, a neputinței adevărului de a triumfa, într-o lume în care totul e neadevăr.

Adaptarea radiofonică semnată de Leonard Efremov a operat cu discreție, dar oportun, asupra textului, concentrînd materialul dramatic, astfel încît demonstrația devine mai convingătoare.

Montarea realizată de Titel Constantinescu a găsit echilibrul între gravitatea problematicei și inflexiunea ironică, umoristică a replicii; la împlinirea acestui spectacol tensionat, expresiv, au contribuit substanțial interpreții: George Constantin, Mircea Șeptilici, Cornel Vulpes, Adela Mărculescu, Tatiana Tekel, Magda Popovici, Rodica Sanda Țuțuianu, Matei Alexandru, Virgil Ogășanu, Al. Arșinel, Ion Pavlescu.

■ Dramaturgie comentată

Un loc deosebit în programul emisiunilor de teatru radiofonic revine ciclului „Dramaturgie comentată”, conceput — după cum reiese și din titlu — ca modalitate de educație, și nu doar de informație culturală. Ideea valoroasă care stă la baza acestui tip de emisiuni, idee

ce oferă posibilitatea descrierii exacte și nuanțate a unor texte mai dificile, se cere însoțită, însă, pentru a dobîndi eficiența educativă urmărită, de mijloacele de transpunere adecvate. Mijloace care, trebuie să recunoaștem, nu au fost găsite în cazul piesei *Visul american* de Edward Albee, prezentată recent în premieră, într-o adaptare radiofonică semnată de Mariana Chipuc și intitulată *Visuri destrămate*. Intervenția în textul lui Albee, frazele de legătură, de explicație, dintre fragmentele selectate, au lăsat permanent impresia unei voloaze „cozerii”, fără pretenții și fără vreun scop anume, afară de acela, poate, de a ne ține de vorbă cu amabilitate, pînă se schimbă decorul (ceea ce, la radio...). Intervenții de tipul „Oare ce mai urmează? Sîntem foarte curioși!” nu pot fi considerate un comentariu, rolul lor în limpezirea și ordonarea sensurilor piesei fiind destul de greu de stabilit.

Ideea ciclului a fost slujită, totuși, prin inserarea unei prefețe critice pertinente, de serioasă ținută profesională, semnată de Natalia Stancu.

Au contribuit, de asemenea, la o transpunere expresivă, la o receptare exactă a textului lui Albee, regia artistică (Cristian Munteanu) și interpretarea (Radu Beligan, Vali Voiculescu Pepino, Valeria Gagealov, Ileana Stana Ionescu, Florian Pitîș).

■ Simple însemnări...

Ne simțim totdeauna îndemnați, la încheierea unei stagiuni, să primim în urmă: să numărăm succesele, să cercetăm neîmplinirile, să descoperim zonele albe. Să ne pregătim, poate, în felul acesta, pentru viitoarea stagiune. E drept, teatrul radiofonic nu are vacanță, premiile și reluările continuă și în lunile de vară, totuși o privire retrospectivă nu ni se pare nici aici lipsită de interes. O privire retrospectivă, deci, simple însemnări de ascultător își propun a fi rîndurile ce urmează, și nu un bilanț cuprinzător, complet, de reușite și nereușite ale emisiunii de teatru radiofonic.

● Preocuparea pentru introducerea în circuitul artistic a unor texte mai puțin cunoscute din dramaturgia românească și străină constituie unul dintre meritele importante ale activității redacției de specialitate. Am avut astfel prilejul să descoperim pagini uitate din literatura noastră dramatică, să completăm, cu noi date, fișa de creație a unor scriitori cunoscuți, să ne facem o imagine mai clară, mai complexă, despre opera unor autori. Am făcut, de asemenea, incursiuni de real interes cultural în literatură dramatică mai

puțin frecventate de publicul românesc — dramaturgia chineză, africană ș.a. De multe ori, prezentarea pieselor a fost însoțită de prefețe critice, foarte utile pentru orientarea ascultătorului. De multe ori (dar nu totdeauna) ar fi binevenită o urmărire mai sistematică și a acestui aspect.

● Același lăudabil interes pentru „câi nevătute“ se poate constata și în promovarea dramaturgiei românești contemporane. Avantajul de a cunoaște texte neînscrise în repertoriul curent al teatrelor este însoțit însă, în acest caz, de pericolul conturării unei imagini deformate asupra acestui important capitol al literaturii noastre dramatice. Cultivarea asiduă a unor autori fără prea mare pondere artistică înălțură de pe afiș multe nume și titluri într-adevăr semnificative pentru momentul actual al teatrului românesc.

● Teatrul radiofonic beneficiază de un colectiv închegat de colaboratori, de forțe artistice de primă mărime. Menținerea permanentă a unui cerc de 15—20 de ac-

tori face însă ca posibilitățile deosebite de care dispune în privința alcătuirii unor distribuții mai diversificate să rămână nefructificate.

● Sint foarte puține încă, și nu îndea-
juns de semnificative ca valoare artistică, textele destinate anume teatrului radiofo-
nic, gândite, construite pentru mijloacele
de expresie specifice acestui tip de spec-
tacol.

● Și tot referitor la specific: s-au eli-
minat în bună măsură tradiționalele des-
crieri ale cadrului acțiunii, ale persona-
jelor, acele conștiincioase-desuete relații
care încercau să suplinească imaginea. E
un drum ce se cere continuat, credem, în
sensul unei mai sugestive utilizări a mij-
loacelor sonore; nu ne gândim, desigur,
la spectacole de efecte acustice, ci la o
valorificare deplină, cu fantezie și forță
de expresie, a tuturor mijloacelor de care
dispune radioul.

Cristina DUMITRESCU

Aproape un articol de bilanț

Nu-mi plac articolele de bilanț la ac-
tivityți întâmplătoare sau conjuncturale,
care preîntâmpină sau fac ecou unor eve-
nimente ce marchează, firesc, viața cotidi-
ană a unei comunități. Articolul de bilanț
al unor astfel de activityți nu ar trece
granițele unei dări de seamă constatative.
Dar, cînd se întrevide o activitate pro-
gramatică, cu obiective cit de cit clare,
care să mai aibă și ceva propriu, specific,
în urmărirea scopului de influențare, prin
cultură teatrală, a conștiințelor noastre,
de spectatori, dar și de constructori ai
societății comuniste, iată că un articol de
bilanț al unei astfel de activityți devine
oportun, inevitabil chiar. E logic să con-
semnez ceea ce e demn să rămînă în cu-
vîntul tipărit, e logic să aduci laude unor
realizări deosebite pe scara valorilor unei
societăți, e logic și să critici, arătînd ne-
ajunsurile, neîmplinirile. Acestea există,
cînd și celelalte se fac remarcate.

„Mai-binele este dușmanul binelui“, zice
un cunoscut proverb. Nu vom cere mai-
binele, aici, și nici foarte-binele, dar sem-
nele bune ale activityții redacției de tea-

tru a televiziunii trebuie, în sfîrșit, con-
semnate. Activitate care, nu lipsită de
neîmpliniri, scoate din apatie spiritul
nostru critic, căci trebuie să ne aducem
aminte, acum, că în trecuții ani, activi-
tatea redacției de teatru TV era într-atît
lăsată la voia hazardului, încît apatia era
urmarea firească, la sfîrșitul oricărei „sta-
giuni“.

Anul acesta am putut înregistra eveni-
mente importante. Mai întîi, cele șapte
spectacole din *Integrala Shakespeare*,
spectacole pe care le-am comentat pe
rînd în trecutele numere ale revistei. Ini-
țiativa televiziunii, de a ne da integral
opera marelui brit, este, într-adevăr, re-
marcabilă, și constituie una dintre cul-
mile, de pînă azi, ale politicii sale cultu-
rale. Am fi dorit, însă, o mai mare frec-
vență a reluărilor, pentru a da consisten-
ță acestui eveniment, care face epocă. O
stagione Shakespeare la televiziune ră-
mîne încă de dorit.

Tot TV ne-a facilitat accesul la opera
lui Caragiale, în interpretări cinemato-
grafice, dar cu aceeași zgîrcenie în pri-
vința reluărilor.

Semnaltă de noi, și primită cu interes
de marele public, a fost emisiunea din
seara de joi a fiecărei săptămîni: „Pa-
gini din istoria teatrului românesc“, re-
dactată de Constantin Paraschivescu și
Domnița Munteanu, prezentată, adeseori
cu farmec, de Radu Beligan. Din
păcate, după primele emisiuni, au
apărut semnele oboselii, manifesta-
te, fie în alegerea spectacolelor, nu
cele mai reprezentative, cu operele cla-
sice, fie în ce privește comentariul, din
ce în ce mai puțin interesant. Se vede că
lipsește din arhiva televiziunii spectacolele